

**Projekt**

z dnia 11 czerwca 2024 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....  
RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO**

z dnia ..... 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób  
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, poz. 721 ) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424), Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego uchwała co następuje:

**§ 1.** Uchwala się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

**§ 2.** Traci moc uchwała Nr XLI/305/21 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2021 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027.

**§ 3.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

**§ 4.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta oraz na stronie internetowej <http://bip.tomaszow.miasta.pl>.

Załącznik do uchwały Nr .....  
Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego  
z dnia 10 czerwca 2024 r.

## **MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030**

### **WPROWADZENIE**

**Art.41. 1. Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. -**

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 2 kwietnia 1997r.

Przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnie znanym występującym na całym świecie. Najczęściej dotyka ona najślabszych, którzy nie potrafią sami się obronić, przede wszystkim kobiety, dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne.

Zjawisko to jest zagadnieniem bardzo szerokim, gdyż mamy do czynienia z naruszeniem praw i dóbr drugiego człowieka powodującym cierpienie i szkody.

Zadaniem państwa jest ochrona osób przed przemocą, również przed krzywdzeniem ze strony bliskich i objęciem ich szczególną pomocą przy użyciu metod i narzędzi, określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki społecznej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych zagrażających rodzinie, w tym przemocy domowej.

Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”.

Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”.

Rozszerzył się również krąg osób objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”. Ponadto ustawa zmienia m.in. procedurę „Niebieskie Karty” wprowadzając programy korekcyjno-edukacyjne i także programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie ze zmianą, definicja przemocy domowej brzmi: „należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”.

Nowelizacja wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej, w szczególności działania lub zaniechania tj:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

#### **Rozszerzony katalog osób doznających przemocy domowej obejmuje:**

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

#### **CHARAKTERYSTYKA PRZEMOCY**

##### **I. Zarys ogólny przemocy domowej**

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i statusu materialnego. Może pojawić się na każdym etapie związku.

Jej istotą jest uzyskanie kontroli i władzy. Osoba stosująca przemoc dąży do zbudowania przewagi sił i do władzy – po to, aby pozbawić osobę doświadczającą przemocy możliwości samostanowienia i obrony swoich praw.

Doświadczanie przemocy domowej jest wyjątkowo trudną sytuacją – osoby bliskie, które zamiast być źródłem miłości i oparcia stanowią realne zagrożenie dla zdrowia i życia.

Przemoc jest zjawiskiem specyficznym i złożonym, a przy tym bardzo dynamicznym, występuje w określonym czasie i charakteryzuje się swoistym przebiegiem. Ma tendencję do powtarzania się i eskalacji, przejawia się w różnorodnych rodzajach i formach.

## II. Rodzaje, formy i skutki przemocy domowej

**Przemoc fizyczna** – stanowi naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu, bądź groźbę uszkodzenia ciała. Formy przemocy fizycznej to m.in.: szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp. Skutkami przemocy fizycznej mogą być m.in.: bezpośrednio: uszkodzenia ciała – urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące: choroby powstałe w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, w ciągłym poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.

**Przemoc psychiczna** – zwana inaczej emocjonalną, wiąże się z naruszeniem godności osobistej. Krzywdzenie psychiczne jest najbardziej nieuchwytną formą maltretowania człowieka. Trudno bowiem dostrzec pozornie niewidoczną przemoc posługującą się zazwyczaj słowem. Dopiero późniejsze skutki długotrwałej dewastacji psychicznej są zauważalne. Formy przemocy psychicznej to m.in.: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych

epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp. Skutkami przemocy psychicznej mogą być m.in.: zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.

**Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające osobę doznającą przemocy do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności. Przemocy seksualnej doznają najczęściej kobiety, ale też dzieci. Jest najczęstszą formą przemocy wobec kobiet ze względu na płeć. Formy przemocy seksualnej to m.in.: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytyka zachowań seksualnych, itp. Skutkami przemocy seksualnej mogą być m. in.: obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się /lęk, strach, unikanie seksu/, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy, itp.

**Przemoc ekonomiczna** – to używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę, jest to podporządkowanie materialne partnerki/partnera/ bądź innych osób w rodzinie. Pieniądze czy wartości materialne są narzędziem do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową. Formy przemocy ekonomicznej to m. in.: okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspakajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp. Wiele form przemocy ekonomicznej trudno też udowodnić, gdyż polegają na tworzeniu rozbieżności między oficjalnymi dokumentami a rzeczywistością. Świadomość tego, jak może przejawiać się przemoc ekonomiczna jest dosyć niska, wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważane jest często za przejaw gospodarności. Skutkami przemocy ekonomicznej mogą być m.in.: całkowita zależność finansowa, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia, brak poczucia bezpieczeństwa.

**Zaniedbanie** – jest ukrytą formą przemocy. Jest to niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych zarówno dzieci, jak i osób dorosłych. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia.

**Cyberprzemoc** – to zachowania wykorzystujące środki komunikacji elektronicznej na odległość do zastraszania, nękania, prześladowania, kontrolowania, np. obraźliwe i krzywdzące wiadomości sms, e-maile, rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, czy komentarzy na portalach społecznościowych, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Narzędziami stosowanymi są głównie: czaty, komunikatory, strony internetowe, poczta elektroniczna, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy sms i mms.

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym. Wywiera wpływ na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, na jego procesy emocjonalne, jego świat zewnętrzny – niezwalczana przybiera na sile i eskaluje.

Zgodnie z **art. 6 ust. 2** ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;

- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Osoby doznające przemocy domowej mają prawo do uzyskania niezbędnej pomocy i wsparcia ze strony państwowych a w szczególności lokalnych instytucji, na których spoczywa obowiązek niezwłocznego podejmowania działań zabezpieczających i chroniących ofiary przemocy.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu, obejmującego lata 2021-2027. Istotnym elementem programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, jak również zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

Głównym założeniem programu jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ukierunkowanych na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc, edukację przedstawicieli różnych podmiotów podejmujących działania z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej, w tym również prowadzących procedurę "Niebieskie Karty", a także szeroko rozumianą edukację społeczeństwa.

#### **PODSTAWY PRAWNE**

Przedstawione poniżej akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej stanowią fundament prawny dla zapisów Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej tj.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 i z 2023r. poz. 289, 535, 1606 ),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024r., poz. 609, 721),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o *postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 2018 r. poz. 969, z 2022 r. poz. 1700),

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 172),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).

## **ADRESACI PROGRAMU**

Adresatami Programu są mieszkańcy miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Program kierowany w szczególności do:

- społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
- osób doznających przemocy domowej;
- osób stosujących przemoc domową;
- świadków przemocy domowej;
- podmiotów specjalistycznych powołanych do zapobiegania i zwalczania przemocy.

## **Podmioty świadczące pomoc i wsparcie na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego**

*Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz.*

*Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta Tomaszowa Maz.*

*Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Maz.*

*Prokuratura Rejonowa w Tomaszowie Maz.*

*Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. III Wydział Rodzinny i Nieletnich*

*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Maz.*

*Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK)*

*Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

*Wydział Oświaty i Sportu Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Maz.*

## **Podmioty wspomagające**

*Wydział Żandarmerii Wojskowej w Łasku*

*Placówki Opieki Zdrowotnej*

*Poradnia Leczenia Uzależnień*

*Poradnia Zdrowia Psychicznego*

*Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna*

*Stowarzyszenie Abstynenckie "AZYL"*

*Abstynenckie Stowarzyszenie Klubu Wzajemnej Pomocy "ALA"*

*Tomaszowskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o*

*Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży „MDM”*

*Placówki Oświatowe*

*Fundacja Arka Nadziei*

*Fundacja To My*

### **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Tomaszowie Mazowieckim i Grupy Diagnostyczno - Pomocowe.**

Zarządzeniem z dnia 23 sierpnia 2011 r. Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Tomaszowie Mazowieckim w oparciu o wskazania zawarte w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Na skutek nowelizacji ustawy przeciwpromocowej Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego w dniu 23 maja 2024r. wydał Zarządzenie Nr 155/2024 o zmianie Zarządzenia nr 73/2024 Prezydenta Miasta w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 14 marca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Tomaszowie Mazowieckim.

W obecnym składzie Zespół liczy 15 członków. Zasady jego funkcjonowania, działania i organizacji określał Regulamin Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Tomaszowie Maz.

Przedstawiciele wymienionych podmiotów tj. Urzędu Miasta, Policji, Sądu, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwa Powiatowego, Służby Zdrowia, Żandarmerii Wojskowej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Organizacji Pozarządowych wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego, którego głównym zadaniem jest tworzenie i realizowanie lokalnej polityki zapobiegającej przemocy na terenie miasta.

Obsługę administracyjną oraz organizacyjną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Praca w nim jest nieodpłatna i realizowana w ramach wykonywanych obowiązków służbowych. Członkowie Zespołu kolegiально podejmują decyzje dotyczące funkcjonowania Zespołu oraz realizacji procedur Niebieskich Kart, jak również decyzję o wyborze Przewodniczącego i Z-cy Przewodniczącego. Spotkania członków Zespołu odbywają się raz na dwa miesiące.

Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego zostały określone w ustawowym katalogu otwartym. Mają one charakter zapobiegawczy. Ich celem jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej poprzez działania poprzedzające akt przemocy, a nie tylko post factum. Zespół zajmuje się integrowaniem i koordynowaniem działań wszystkich podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu a także specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- 1) *diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;*



- 2) *inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;*
- 3) *inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;*
- 4) *opracowanie projektu miejskiego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;*
- 5) *rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;*
- 6) *powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;*
- 7) *monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;*
- 8) *przekazywanie informacji i dokumentacji, niezbędnej do realizacji procedury NK na wniosek zespołów interdyscyplinarnych ze względu na miejsce zamieszkania ofiary lub sprawcy przemocy domowej*
- 9) *kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;*

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej Przewodniczący Zespołu powołuje Grupy Diagnostyczno – Pomocowe (wcześniej Grupy Robocze). Prace w ramach Grup Diagnostyczno - Pomocowych prowadzone są w zależności od indywidualnych potrzeb osób i rodzin, zdiagnozowanych w konkretnych przypadkach. Do każdej procedury Niebieskiej Karty wyznaczany jest Koordynator Grupy Diagnostyczno - Pomocowej, który odpowiada za rozdzielenie zadań i termin ich realizacji, spójność działań, gromadzenie dokumentacji oraz informowanie i przekazywanie dokumentacji przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

W trakcie spotkań Grupy Diagnostyczno - Pomocowej z osobami doznającymi przemocy domowej, sporządzane są indywidualne plany pomocy.

Do głównych zadań Grup Diagnostyczno-Pomocowych należy w szczególności:

- 1) *dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,*
- 2) *realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia,*
- 3) *zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność,*
- 4) *realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,*

- 5) występowanie do Zespołu z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do Zespołu z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, w myśl przepisów Kodeks wykroczeń,
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”,
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
  - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
  - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
- 10) informowanie przewodniczącego Zespołu o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

#### TABELA NR 1

##### Liczba posiedzeń Grup Roboczych w latach 2020 – 2023.

Rok	Liczba posiedzeń Grup Roboczych
2020	114
2021	274
2022	159
<b>2023</b>	<b>144</b>

*Źródło: Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.*

#### Procedura NIEBIESKIEJ KARTY

Etapy działania systemu przeciwdziałania przemocy domowej w realizacji procedury "Niebieska Karta"

	· <b>WEJŚCIE DO SYSTEMU</b> rozpoczęcie procedury "Niebieska Karta"
<b>KOORDYNACJA</b>	· <b>DZIAŁANIA W RAMACH SYSTEMU</b> realizacja procedury "Niebieska Karta" w Zespole Interdyscyplinarnym i Grupach Diagnostyczno - Pomocowych
	· <b>WYJŚCIE Z SYSTEMU</b> zakończenie procedury, 9-o miesięczny monitoring

Procedura **Niebieskiej Karty** to model postępowania interwencyjno – pomocowego. Ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli różnych podmiotów (w ramach swoich kompetencji zawodowych) ma na celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej oraz przygotowanie i realizację indywidualnych planów pomocy na rzecz rodziny.

Stosownie z regulaminem Zespołu Interdyscyplinarnego do zadań i kompetencji Przewodniczącego należy w szczególności nadzór nad bieżącą pracą i realizacją zadań Zespołu. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r., w sprawie procedury „Niebieskie Karty”

oraz wzorów formularzy „*Niebieska Karta*” do Przewodniczącego przekazywane są wszystkie sporządzone Niebieskie Karty. Decyzję o zakończeniu działań w zakresie procedury *Niebieskiej Karty* podejmuje grupa robocza, która sporządza protokół z posiedzenia przekazuje go do akceptacji Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty uczestniczące w spotkaniach otrzymują informację pisemną o zakończeniu procedury.

Członkowie Zespołu oraz grup diagnostyczno – pomocowych zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji zadań w Zespole lub grupach diagnostyczno – pomocowych. Obowiązek ten rozciąga się także na okres po ustaniu członkostwa w Zespole lub grupach diagnostyczno – pomocowych.

Podmiot wszczynający procedurę *Niebieskiej Karty* informuje osobę doznającą przemocy domowej i osobę stosującą przemoc domową o zakończeniu działań.

Dokumentacja wytworzona przez Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Diagnostyczno-Pomocowe podlega udostępnieniu osobom doznającym przemocy i osobom stosującym przemoc domową na zasadach określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz procedury w sprawie udostępniania dokumentacji "Niebieska Karta" Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Tomaszowie Mazowieckim.

W celu realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej podejmowane działania opierają się na współpracy:

- *Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej;*
- *Grup Diagnostyczno - Pomocowych;*
- *Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim;*

Wyżej wymienione podmioty w ramach posiadanych możliwości współpracują również ze strukturami powiatowymi powołanymi do przeciwdziałania przemocy domowej.

## **DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY**

### **Tomaszów Mazowiecki – dane demograficzne**

Tomaszów Mazowiecki jest miastem położonym w powiecie tomaszowskim województwa łódzkiego. Jest czwartym największym ośrodkiem miejskim w województwie.

Struktura płci i wieku ludności Tomaszowa Mazowieckiego – **stan na 31 grudnia 2023 roku.**

***Ludność: 57 438, mężczyźni: 26 749, kobiety: 30 689.***

***Tomaszowianie w wieku przedprodukcyjnym: 9 491.***

***Tomaszowianie w wieku produkcyjnym: 31 734.***

***Tomaszowianie w wieku poprodukcyjnym: 16 213.***

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Tomaszów Mazowiecki wynosiła **1.921**, w tym 47,48 % stanowiły kobiety, natomiast 52,52 % mężczyźni.

### **Tabela Nr 2**

## Liczba mieszkańców miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2020 - 2023

Rok	Liczba mieszkańców
2020	59.608
2021	58.796
2022	58.089
2023	57.438

*Źródło: Dane pozyskane z Raportu o stanie miasta Tomaszowa Mazowieckiego 2023 r.*

*(na podstawie danych opublikowanych przez GUS)*

### Tabela Nr 3

**Liczba mieszkańców miasta Tomaszowa Mazowieckiego wg grup wiekowych i płci**  
- stan na 31.12.2023 r.

Grupa wiekowa	Mężczyźni	Kobiety
10-18	2 226	2 196
wiek produkcyjny	16 503	14 046
60-64		1 999
65-74	3 231	4 056
75-79	1 881	2 691
80 +	3 227	6 033

*Źródło: Dane pozyskane z oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2023.*

Przemoc w rodzinie jest szczególnie drastycznym problemem w naszym społeczeństwie. Występuje w każdej warstwie społecznej i może dotyczyć osób w każdym wieku.

Oficjalne dane i statystyki przedstawione poniżej nie obejmują pełnej charakterystyki problemu przemocy w rodzinie na terenie naszego miasta. Istnieje bowiem wiele przypadków przemocy niezgłaszanych przez osoby zainteresowane, o których służby społeczne wciąż nie posiadają żadnej wiedzy i nie są w stanie oszacować ich rzeczywistego rozmiaru. W związku z powyższym przeprowadzenie pełnej diagnozy tego zjawiska jest niemożliwe. Zarejestrowane liczby sporządzonych Niebieskich Kart oraz dane odnotowane przez służby społeczne stanowią jednak podstawę do gromadzenia niezbędnych informacji na temat eskalacji zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

### **ANALIZA PRZEMOCY DOMOWEJ NA PODSTAWIE DANYCH PODMIOTÓW TWORZĄCYCH ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY W TOMASZOWIE MAZ.**

Pomoc i wsparcie w przypadku zjawiska przemocy domowej wymaga współpracy wielu służb i specjalistów. System wsparcia środowisk zagrożonych tym zjawiskiem nie może opierać się jedynie na jednostronnie podjętych działaniach. Dlatego istotne jest aby zwalczanie zjawiska przemocy domowej oparte było na interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem przemocy oraz wielowymiarowej i kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy oraz osobom stosującym przemoc w celu przywrócenia stabilizacji i funkcjonowania w środowisku bez zachowań destrukcyjnych.

### TABELA NR 4

### Liczba założonych Niebieskich Kart na terenie miasta Tomaszowa Maz. w latach 2020–2023.

Rok wszczęcia procedury NK	Liczba wszczętych procedur NK	Liczba NK w trakcie realizacji - przeniesiona do kontynuacji z poprzedniego okresu	Łączna liczba NK prowadzonych w danym roku	Rok zakończenia procedury Niebieskiej Karty			
				2020r.	2021r.	2022r.	2023r.
2020r.	135	38(z 2019r.)	173	84	/	/	/
2021r.	128	52(z 2020r.)	180	/	102	/	/
2022r.	81	31(z 2020/21r)	112	/	/	80	/
2023r.	73	32(z 2021/22r)	105	/	/	/	71

**Źródło:** Dane pozyskane z rejestru wpływu Niebieskich Kart oraz sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz. w latach 2020 – 2023.

Przemoc może pojawić się w każdym domu; nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a ofiarami przemocy bywają zarówno mieszkańcy w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach czy wsiach. Zdarzenia, w których dochodzi do przemocy dotyczą zarówno małżeństw, jak i związków partnerskich, są także sytuacje, w których znęcano się nad dziećmi, czy mieszkającymi we wspólnym domu seniorami. Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny w ramach procedury „Niebieskie Karty” zaobserwować można, iż na przestrzeni lat 2020-2023 na terenie Tomaszowa Maz. odnotowany został spadek wszczętych procedur Niebieskiej Karty.

#### TABELA NR 5

**Liczba Niebieskich Kart sporządzonych przez poszczególnych przedstawicieli jednostek zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej na terenie Tomaszowa Maz. w latach 2020-2023.**

Poszczególne jednostki	Liczba NK w 2020 r.	Liczba NK w 2021 r.	Liczba NK w 2022 r.	Liczba NK w 2023 r.
MOPS	9	7	4	<b>3</b>
KPP	126	121	74	<b>68</b>
MKRPA	0	0	1	<b>0</b>
Oświata	0	0	1	<b>1</b>
Służba zdrowia	0	0	0	<b>0</b>
PCPR, Dom dziecka	0	0	1	<b>0</b>
ŻW	/	/	/	<b>1</b>
Razem	135	128	81	<b>73</b>

**Źródło:** Dane pochodzące z rejestru wpływu Niebieskich Kart do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz. wynika, że podmiotem, który uruchamia najwięcej procedur "Niebieskie Karty - A" jest policja, następnie pomoc społeczna. Pozostałe podmioty uruchamiają niewiele procedur lub wcale.

#### TABELA NR 6

**Liczba osób dotkniętych zjawiskiem przemocy na terenie miasta Tomaszowa Maz. w latach 2020 – 2023, u których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty.**

Rok	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.
Liczba osób dotkniętych przemocą	135	128	81	<b>73</b>
				w tym
Kobiety	113	117	74	<b>61</b>
Mężczyźni	14	6	1	<b>7</b>
Nieletni	8	5	6	<b>5</b>

*Źródło: Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.*

**TABELA NR 7**

**Liczba osób podejrzewanych o stosowanie przemocy wobec bliskich na terenie miasta Tomaszowa Maz. w latach 2020 – 2023, wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty.**

Rok	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób stosujących przemoc ogółem	135	128	82	<b>74</b>
				w tym
Kobiety	15	5	3	<b>10</b>
Mężczyźni	119	122	79	<b>63</b>
Nieletni	1	1	0	<b>1</b>

*Źródło: Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.*

Należy zwrócić uwagę, że rok 2020 i 2021 to czas pandemii, pomoc osobom doświadczającym przemocy była bardzo utrudniona. Wiele placówek pracowało zdalnie, a część z nich była zamknięta, nie udzielała pomocy. Osoby stosujące przemoc mogły czuć się bardziej bezkarne, a doznające przemocy były odizolowane od pomocy z zewnątrz i całkowicie zdane na stałą obecność osoby stosującej przemoc.

W powołanym wyżej okresie większość podmiotów wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Mazowieckim została ograniczona w swoich działaniach w stosunku do osób objętych procedurą Niebieskiej Karty, jak również środowisk zagrożonych zjawiskiem przemocy.

Zaznaczyć należy, że w związku z nadzwyczajną sytuacją spowodowaną zagrożeniem epidemiologicznym wirusem COVID-19 w powyższym okresie wszelkie spotkania o charakterze nieinterwencyjnym w ramach realizacji programu odbywały z zachowaniem środków ostrożności, zgodnie z wytycznymi administracji państwowej.

**TABELA NR 8**

**Liczba przeprowadzonych wizyt i interwencji w środowiskach zagrożonych przemocą przez przedstawicieli podmiotów Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz. w latach 2020 - 2023**

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba przeprowadzonych wizyt	702	1087	777	868
Liczba przeprowadzonych interwencji	183	152	115	107

*Źródło: Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.*

#### TABELA NR 9

**Stopień pokrewieństwa osób podejrzanych o stosowanie przemocy wobec bliskich w Tomaszowie Maz. w latach 2020-2023.**

Osoba podejrzana o stosowanie przemocy	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
małżonek/konkubent	85	88	51	47
syn/córka	25	27	19	18
synowa/zięć	3	0	1	0
brat/siostra	3	1	1	0
wnuk/wnuczka	3	4	3	0
ojciec/matka	14	7	7	6
inne osoby	2	1	0	3

*Źródło: Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.*

Analiza danych z rejestru wpływu Niebieskich Kart oraz sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego wskazuje stałą nieznacznie malejącą liczbę prowadzonych Niebieskich Kart od 2020r. W roku 2020 wszczęto 135 procedur, a łącznie prowadzono 173 NK. W 2021 roku wszczęto 128 procedur, a prowadzono w ciągu roku łącznie 180 Niebieskich Kart. W 2022 r. założono 81 procedur i kontynuowano z 2020 i 2021 roku 31 kart co daje łącznie 112 Niebieskich Kart.

**W kolejnym 2023 r. zainicjowano 73 Niebieskie Karty i kontynuowano z lat poprzednich 32 procedury z lat poprzednich. łącznie opieką Zespołu Interdyscyplinarnego objęto 105 rodzin (w przybliżeniu 300 osób w tych rodzinach).**

Ponad 70% Niebieskich Kart zamykanych jest w roku wszczęcia procedury lub w ciągu następnego roku kalendarzowego tj: w 2020 r. zakończono 84r. NK, w 2021 r. zakończono 102 Niebieskie Karty, natomiast w 2022 r. zakończono łącznie 80 procedur. **W 2023 roku zakończono łącznie 71 procedur.**

Czas trwania procedury zależy od indywidualnego przypadku, przeciętnie jest to od 3 do 6 miesięcy, ale zdarzają się sytuacje, w których rodzina objęta jest pomocą nawet 2 lata.

Założone w 2023 r. Niebieskie Karty w większości przypadków były uzasadnione i wymagały intensywnego zaangażowania oraz szeregu działań członków Grup Roboczych w celu przeciwdziałania przemocy.

Z danych zebranych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie Tomaszowa Mazowieckiego założono Niebieskie Karty w rodzinie wskazując najczęściej jako osoby dotknięte przemocą kobiety: w 2020 r. 114 kobiet, w 2021 r. – 117, w 2022 r. - 74 kobiety. **W 2023 r. 61 kobiet wskazano jako ofiary przemocy domowej.**

W okresie od 2020 do 2023 w Niebieskiej Karcie wskazano 28 mężczyzn jako dotkniętych przemocą. W tym samym okresie prowadzono 24 Niebieskie Karty wobec osób nieletnich. Pomocą zespołu interdyscyplinarnego obejmowane są dzieci wprost wskazane jako ofiary przemocy oraz dzieci w rodzinie objętej procedurą Niebieska Karta. **W 2023 r. łącznie we wszystkich procedurach wszczętych w 2023 r. (73 Karty) wsparcie uzyskało 64 dzieci, członków tych rodzin.**

Wprowadzone zmiany w zapisach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej przewiduje zakończenie procedury Niebieskiej Karty w przypadku :

- ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej lub
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Wprowadzone zostały również działania monitorujące przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty, które prowadzone przez Grupy Diagnostyczno - Pomocowe mają na celu analizę i ocenę sytuacji osób objętych procedurą Niebieska Karta.

Między osobami dotkniętymi przemocą a podejrzanymi o stosowanie przemocy zachodzi korelacja dotycząca płci wskazująca, że ofiarami przeważnie są kobiety a sprawcami mężczyźni. Istotnym czynnikiem odnośnie przemocy okazuje się również zależność pomiędzy stopniem pokrewieństwa a występowaniem przemocy domowej. Najczęściej zgłaszane lub ujawniane są przypadki przemocy parterów wobec siebie w związkach małżeńskich i konkubinatach, akty przemocy dorosłych dzieci wobec rodziców i rodziców wobec dzieci. Rzadziej ujawniane są sytuacje znęcania między rodzeństwem lub wnukami nad dziadkami. Ta ostatnia sytuacja wynikać może z niechęci osób starszych do angażowania służb w sprawy rodzinne, samodzielnego zgłaszania aktów przemocy lub strach przed odrzuceniem przez członków rodziny i pozostawanie bez pomocy usługowej z ich strony. Zjawisko przemocy jest często głęboko ukryte. Osoby doznające jej często są zastraszone, nie widzą możliwości zmiany swojej sytuacji życiowej. Osoby starsze bywają chore, zniedołężniałe, nie mają możliwości wyjścia z domu, a często jedyną osobą, na którą mogą liczyć bywa właśnie osoba stosująca przemoc. Jednocześnie należy pamiętać, że zjawisko przemocy jest negatywne i obarczone wieloma stereotypami.



## TABELA NR 10

### Zestawienie zastosowanych środków zapobiegawczych wobec osób stosujących przemoc domową w latach 2020 - 2023

Rok	zakaz zbliżania	dozór policyjny	nakaz opuszczenia mieszkania	zatrzymanie w PDOZ	sprawy karne z art. 207 kk	udział w programach korekcyjno edukacyjnych
2020	-	-	-	83	14	20
2021	20	24	22	90	108	12
2022	21	22	20	48	93	3
2023	2	13	11	49	66	2

**Źródło:** Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.

Oprócz pomocy osobie doznającej przemocy, istnieją możliwości działania wobec osoby stosującej przemoc. Najczęściej, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia osoby pokrzywdzonej, funkcjonariusze Policji mogą zatrzymać sprawcę przemocy.

Czyny popełnione z **art. 207 KK** „kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5” są przestępstwem ściganym z urzędu. Oznacza to, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

Sąd wymierzając sprawcy karę może nałożyć na sprawcę środki karne bądź obowiązki probacyjne w postaci:

- nakazu tymczasowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną,
- zakazu kontaktowania się lub zbliżania do osoby pokrzywdzonej, a także do niektórych miejsc jej pobytu (dom, praca, etc.),
- obowiązek uczestnictwa sprawcy w programach edukacyjno-korekcyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.

Programy korekcyjno-edukacyjne pomagają sprawcom zmienić swoje zachowanie, poczynając od ukazania i korekcji własnych postaw, nauki szacunku dla najbliższych, stosowania języka bez przemocy, wychowania dzieci bez przemocy, nauki zachowań zapobiegających powstawaniu przemocy. Sprawcy uzyskują także wiedzę na temat tego czym jest przemoc, jakie są jej rodzaje, co czuje osoba pokrzywdzona, jakie są przyczyny przemocy, jak można ją powstrzymać i że przemoc jest zachowaniem wyuczonym, którego można się oduczyć. Programy te to szansa dla sprawców na trwałą zmianę zachowań i postaw, zapobiegających powstawaniu przemocy w przyszłości.

Oddziaływania psychologiczno – terapeutyczne koncentrują się na poznaniu sprawcy i poszukiwaniu w nim zasobów pozwalających na zaistnienie zmiany. W zależności od rozpoznania następuje dobór optymalnej metody, która pozwoli na uzyskanie wymiernych efektów.

## TABELA NR 11

**Liczba osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy przebywających w mieszkaniach chronionych (treningowych) na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2020-2023**

<b>Rok</b>	<b>Liczba osób i rodzin przebywających w mieszkaniach chronionych (treningowych)</b>
2020	20 osób
2021	3 rodziny w tym 6 dzieci
2022	4 rodziny w tym 7 dzieci
2023	5 rodzin w tym 10 dzieci

*Źródło: Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.*

Na terenie miasta Tomaszowa Maz. funkcjonuje 5 mieszkań chronionych (obecnie treningowych) położonych przy ulicach: Wschodniej, Jerozolimskiej, Krzyżowej, Warszawskiej oraz Legionów.

Powyższą formą wsparcia objęte są rodziny, które wymagają ochrony w postaci lokalu mieszkalnego w związku z przemocą domową i brakiem możliwości odseparowania do osoby stosującej przemoc domową.

**W 2023 r. pracownicy działu zajmowali się 5 rodzinami z 10 dziećmi umieszczonymi w mieszkaniach chronionych (treningowych).** Osoby te zostały zabezpieczone mieszkaniowo z powodu występowania przemocy domowej w ich rodzinach.

Koordynowanie działań związanych z prowadzeniem mieszkań chronionych łączy się z szeregiem obowiązków związanych z umieszczaniem, pobytem oraz usamodzielnieniem osób przebywających w mieszkaniach oraz z prowadzeniem w tym zakresie stosownej dokumentacji.

W strukturze organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz funkcjonuje Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy. W jego skład wchodzi trzech pracowników socjalnych. Pracownicy socjalni w swojej codziennej pracy stale współpracują z Wydziałem Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta Tomaszowa Maz., Komendą Powiatową Policji, Szkołami, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym i kuratorami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w tym z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, przedstawicielami służby zdrowia, w tym: Poradniami Rodzinnymi i Specjalistycznymi, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Żandarmerią Wojskową oraz organizacjami pozarządowymi, klubami abstynenckimi oraz Fundacjami.

**Sekcja ma pod stałym nadzorem 37 rodzin (w tym 58 osób dorosłych 72 dzieci) objętych wsparciem materialnym oraz szeroko rozumianą pracą socjalną.** Są to rodziny dysfunkcyjne pod wieloma względami, często wykluczone społecznie, nieporadne życiowo, niewydolne wychowawczo, wykazujące się niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Najczęstszym źródłem problemów w rodzinach jest alkohol.

Rodziny te bardzo często dotknięte są problemem przemocy domowej, gdzie zjawiskiem współistniejącym jest również uzależnienie od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

W rodzinach z problemem alkoholowym akty przemocy fizycznej występują dwukrotnie częściej niż w rodzinach wolnych od problemu alkoholowego. Ofiarami przemocy pijanego rodzica częściej są partnerzy, niż dzieci, te są zdecydowanie częściej zaniędywane.

Dlatego środowiska objęte wsparciem Zespołu są systematycznie monitorowane przez pracowników socjalnych, którzy dokonują również częstych niezapowiedzianych wizyt kontrolnych. Rodziny wymagające dodatkowego wsparcia, objęte są ponadto pomocą w formie asystenta rodziny w miejscu zamieszkania. Stanowi on dodatkowy czynnik monitorujący również w godzinach popołudniowych oraz istotne wsparcie w wielu podstawowych czynnościach związanych z funkcjonowaniem rodziny. Pracownicy socjalni pełnią rolę koordynatorów Grup Diagnostyczno – Pomocowych (wcześniej Grup Roboczych) zajmują się konkretnymi przypadkami przemocy, prowadzą dokumentację, wraz z dzielnicowymi KPP organizują wizyty kontrolne w środowiskach, prowadzą działania z osobą doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc.

W 2023 r. w dziale podjęto lub kontynuowano realizację planu pracy z 15 rodzinami, w tym opieką objęto 15 osób dorosłych oraz 37 dzieci.

Miesięcznie prowadzony jest monitoring w ok. 36 środowiskach, w których została wdrożona procedura Niebieskiej Karty. W każdym przypadku w zależności od potrzeb rodziny pracownicy współpracują z psychologiem, czasami prawnikiem, kuratorem, dzielnicowym, żandarmerią wojskową lub pedagogiem oraz wychowawcą z placówki oświatowej lub opiekuńczo wychowawczej. Pracownicy socjalni reprezentują interesy podopiecznych w różnych instytucjach i pomagają w załatwieniu spraw urzędowych, wspierają osoby w takich czynnościach jak: złożenie wniosku o mieszkanie chronione (treningowe) lub mieszkanie socjalne, złożenie zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej, w tym o zastosowanie środków zapobiegawczych, do Sądu Rejonowego o ustalenie prawa do opieki nad dziećmi lub zastosowanie nadzoru kuratora sądowego, ustalenie kontaktów z dziećmi i wiele innych. Pracownicy socjalni kierują osoby do uzyskania pomocy psychologicznej, medycznej lub prawnej. Współpracują z placówkami z Tomaszowa Maz. w celu uzyskania jak najszybszej, profesjonalnej, bezpłatnej pomocy dla członków rodziny zagrożonych przemocą domową.

Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy jest również grupą o charakterze interwencyjnym. Do sekcji tej sływa większość zgłoszeń, dotyczących niepokojących sygnałów w rodzinach, ze szczególnym uwzględnieniem podejrzenia przemocy. Miesięcznie do Zespołu wpływa średnio ok 3 zgłoszeń interwencyjnych, które wymagają szeregu działań między innymi wizyty w środowisku, diagnozy sytuacji rzeczony rodziny, podjęcia współpracy z różnymi instytucjami oraz sporządzenia odpowiedniej dokumentacji. W ubiegłym roku (2023) przeprowadzono **28 interwencji** w rodzinach dotkniętych problemem przemocy domowej lub podejrzeniem występowania zagrożenia dla bezpieczeństwa zdrowia i życia. Działania podejmowane przez pracowników zwykle nie kończą się na jednej wizycie ale inicjują szereg pracy, która rozciągnięta jest na przestrzeni czasu. Część zgłoszeń dotyczy osób małoletnich. Po wpłynięciu informacji do Zespołu Przeciwdziałania Przemocy pracownicy zbierają możliwie jak najwięcej informacji na temat danego przypadku. W tym celu przeprowadzają wywiad w środowisku na podstawie wizyty, rozmowy z opiekunami dziecka, pozostałymi członkami rodziny, którzy mogą mieć wiedzę na temat funkcjonowania nieletniego oraz rodziny. W niektórych przypadkach pracownicy przeprowadzają monitoring przez dłuższy czas oraz występują o opinie do szkoły, przedszkola, poradni zdrowia, oraz do zespołu kuratorskiej służby sądowej – kuratorów zawodowych i społecznych, policji. Część zgłoszeń wyjaśniana jest na etapie wstępnym, dotyczą niewłaściwej opieki nad dziećmi, zaniedbania niejednokrotnie izolowania dziecka

od drugiego rodzica, konfliktów pomiędzy opiekunami prawnymi. Sytuacje takie zwyczajowo kierowa są o wyjaśnienie do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim. Jednakże co najmniej połowa wszystkich tego typu wpływających zgłoszeń wymaga dalszych działań tj: interwencyjnego zabezpieczenia dziecka w rodzinie lub placówce opiekuńczo wychowawczej, podjęcia interwencji z asystą policji, pogotowia, wszczęcia procedury Niebieska Karta oraz skierowania sprawy do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Prokuratury Rejonowej. Rodzina obejmowana jest pomocą psychologa w Ośrodku, zarówno opiekunowie prawni tj: rodzice jak i dziecko konsultowani są w MOPS lub jeśli zachodzi taka możliwość objęte pomocą psychologiczno pedagogiczną w placówce oświatowej lub poradni. Pracownicy socjalni obejmując dziecko opieką starają się zapewnić maksymalnie wysoki poziom pomocy oraz opieki, zapewnić poczucie bezpieczeństwa oraz sprawczości. Dlatego w uzasadnionym przypadku, jednoznacznym stwierdzeniu zagrożenia bezpieczeństwa - dziecko zostaje odizolowane od osoby stosującej przemoc i umieszczone w środowisku zastępczym, lub mieszkaniu chronionym (treningowym) wraz z opiekunem który może sprawować nad nim opiekę. Dziecko wraca do domu w przypadku ustania przemocy, wyjaśnieniu sytuacji i wydaniu właściwego postanowienia przez Sąd Rejonowy.

**W 2023 r. ze środowisk, w których występowało zagrożenie życia lub zdrowia odebrano 5 dzieci z 3 rodzin, 4- ro dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo wychowawczej: Domu Dziecka i jedno w pogotowiu opiekuńczym. Dzięki intensywnej pracy pracowników udało się utrzymać w rodzinie naturalnej i uniknąć umieszczenia w środowisku zastępczym 18 dzieci z 7 rodzin.**

**W ramach wszczętych w roku procedur Niebieskiej Karty objęto opieką i pomocą 221 osób, w tym: 157 osób dorosłych oraz 64 dzieci.**

Podejmowanie działań obejmuje swoim zakresem doraźną pomoc osobie doznającej przemocy i długoterminowe działania pozwalające jej na zmianę funkcjonowania i poprawy sytuacji, odejście z destrukcyjnego środowiska. Są to działania dostosowane do indywidualnych potrzeb osób w przemocy i skupiające się na poszukiwaniu najlepszych dla niej rozwiązań. Z każdego spotkania sporządzany jest protokół, a także opracowywane są indywidualne plany pomocy w rodzinie z zaznaczeniem ról poszczególnych członków Grupy Diagnostyczno - Pomocowej.

Co roku wszyscy członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno Pomocowych biorą udział w szkoleniach, debatach i konferencjach dotyczących zagadnień przeciwdziałania przemocy domowej, jak również przedstawiciele poszczególnych podmiotów organizują i przeprowadzają dla mieszkańców miasta, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży szkolnej kampanie edukacyjno – informacyjne o tematyce walki z przemocą.

## TABELA NR 12

### Działania edukacyjno- informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży z terenu miasta Tomaszowa Maz. w latach 2020 -2023

<b>Rok</b>	<b>Liczba przeprowadzonych w szkołach warsztatów i pogadań o tematyce przemocy</b>
2020	18
2021	179
2022	146
2023	248

**Źródło:** Dane pochodzące ze sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz.

Przemoc to najczęściej spotykana forma agresji interpersonalnej. Wciąż jednak jest to zjawisko trudne do oszacowania.

Po kilku latach funkcjonowania kilku edycji Programu widać wyraźnie, że decyzja dotycząca opracowania tego dokumentu, a przede wszystkim ustawowych uregulowań prawnych w tym zakresie, była trafna i potrzebna.

Poprzez działania w ramach programu przeciwdziałania przemocy domowej udzielana pomoc jest bardziej skuteczna, a profilaktyczne oddziaływania na mieszkańców miasta powodują wzrost świadomości dotyczącej zjawiska przemocy. Osoby doświadczające przemocy nie są pozostawione same sobie, otrzymują niezbędną pomoc i wsparcie od instytucji do tego uprawnionych.

#### **CELE PROGRAMU**

##### **Cel strategiczny**

Celem strategicznym Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej realizowanego w latach 2024-2030 jest zwiększenie skuteczności działań podmiotów i przedstawicieli służb społecznych w systemie pomocy osobom i rodzinom zagrożonym przemocą domową.

##### **Cele szczegółowe**

Cele szczegółowe założone w Programie, są ze sobą ściśle powiązane i oscylują w czterech najważniejszych obszarach wyznaczając główne kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz instytucji wspomagających.

1. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług i zmniejszenie skali zjawiska na terenie miasta.

2. Wzmocnienie skuteczności ochrony, pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

4. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego.

**Przedstawione powyżej cele niniejszego Programu realizowane będą poprzez przeprowadzenie następujących założeń:**

CEL STRATEGICZNY Zwiększenie skuteczności działań podmiotów i przedstawicieli służb społecznych w systemie pomocy osobom i rodzinom zagrożonym przemocą.
·Cel szczegółowy 1: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług i zmniejszenie skali zjawiska na terenie miasta
·Działania: 1. Analiza potrzeb szkoleniowych pracowników instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej; 2. Udział w konferencjach tematycznych i spotkaniach mających na celu wymianę informacji przedstawicieli różnych instytucji; 3. Organizowanie szkoleń dla członków zespołu interdyscyplinarnego, grup diagnostyczno - pomocowych i pracowników pracujących z dziećmi i młodzieżą, osobami z niepełnosprawnościami i starszymi; 4. Współpraca i wymiana informacji pomiędzy służbami, instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy 5. Organizowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu tj. warsztaty, superwizje, coaching.
·Wskaźniki: - Liczba szkoleń; - Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy; - Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych; - Liczba posiedzeń grup diagnostyczno- pomocowych; - Liczba zorganizowanych warsztatów, superwizji, coachingów.
Termin realizacji: 2024-2030
·Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania: - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej; - Komenda Powiatowa Policji; - Sąd Rejonowy; - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - Służba Zdrowia; - Urząd Miasta Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia; - Wydział Oświaty i Sportu Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Maz. - Ośrodek Interwencji Kryzysowej - Organizacje Pozarządowe / Stowarzyszenia/Fundacje.
·Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie skuteczności ochrony, pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej
·Działania: 1. Wspieranie, propagowanie działań skierowanych do osób doznających przemocy domowej, w tym osób szczególnego ryzyka: dzieci, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych. 2. Propagowanie działań mających na celu tworzenie i zwiększanie dostępności do lokalnych telefonów interwencyjnych lub informacyjnych dla osób doznających przemocy. 3. Analiza i uaktualnianie bazy instytucji i form udzielanego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej. 4. Edukacja szkolna dzieci i młodzieży dotycząca zjawiska przemocy.

5. Zamieszczanie informacji dotyczących przemocy na stronach internetowych.

6. Wspólne wizyty przedstawicieli różnych służb w środowiskach zagrożonych przemocą domową.

·Wskaźniki:

- liczba osób korzystających ze wsparcia instytucji.
- ilość rozdysponowanych materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz wpisów na stronach internetowych poszczególnych instytucji.
- liczba przeprowadzonych warsztatów i pogadań z dziećmi i młodzieżą.
- liczba osób/ rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych.
- liczba aktywnie prowadzonych stron internetowych.
- liczba lokalnych telefonów informacyjnych i interwencyjnych
- ilość interwencji w środowiskach.

Termin realizacji: 2024-2030

·Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania:

- Miejski Ośrodek pomocy Społecznej / Zespół Interdyscyplinarny
- Komenda Powiatowa Policji
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Prokuratura Rejonowa
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Urząd Miasta Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia oraz Wydział Edukacji
- Wydział Oświaty i Sportu Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Maz.
- Organizacja Pozarządowe/ Stowarzyszenia/Fundacje

·Cel szczegółowy 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

·Działania:

1. Współpraca pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy oraz zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno - pomocowych w zakresie motywowania i kierowania osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych albo programach psychologiczno - terapeutycznych;
2. Uaktualnianie bazy podmiotów co do form pracy z osobami stosującymi przemoc domową;
3. Organizowanie szkoleń, warsztatów i podnoszenia kwalifikacji dla pracowników pracujących z osobami stosującymi przemoc;

·Wskaźniki:

- Liczba instytucji pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- Ilość zorganizowanych szkoleń, warsztatów dla osób pracującymi z osobami stosującymi przemoc domową;
- Ilość osób stosujących przemoc domową uczestniczących w programach korekcyjno- edukacyjnych albo programach psychologiczno- terapeutycznych.

Termin realizacji: 2024-2030

·Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Komenda Powiatowa Policji;
- Sąd Rejonowy; - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Organizacje Pozarządowe / Stowarzyszenia;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Fundacja ToMy, Arka Nadziei

·Cel szczegółowy 4: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Tomaszowa Maz.

·Działania:

1. Wsparcie w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej;
2. Porady psychologiczne i prawne;
3. Działania interwencyjne podejmowane przez Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
4. Zabezpieczenie dzieci w środowisku zastępczym;
5. Mediacja rodzinna;
6. Wnioski do Sądu, Prokuratury, na Policję, na Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
7. Profesjonalna pomoc doradcza, terapeutyczna, socjalna rodzinom dotkniętym przemocą domową;
8. Liczba przeprowadzonych porad.

·Wskaźniki:

- Ilość porad rodzinnych i przeprowadzonych szkoleń dla rodzin w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej;
- Ilość przeprowadzonych konsultacji psychologicznych i porad prawnych;
- Liczba wizyt w środowiskach w związku ze sporządzeniem Niebieskiej Karty C;
- Ilość Niebieskich Kart;
- Liczba rodzin umieszczonych w mieszkaniach treningowych, Ośrodka dla Ofiar Przemocy Domowej, Domu Samotnej Matki;
- Ilość interwencji;
- Ilość pouczeń wydanych przy zabezpieczeniu dzieci w placówkach zastępczych;
- Liczba przeprowadzonych mediacji;
- Ilość pism i wniosków do Sadu, Prokuratury, Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

·Termin realizacji: 2024-2030

·Podmiot odpowiedzialny za realizację zadania:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej/ Zespół Interdyscyplinarny;
- Urząd Miasta Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia;
- Komenda Powiatowa Policji;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Organizacje Pozarządowe, Stowarzyszenia, Fundacje;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

## EFEKTY

Zakładane efekty realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030:

- ▶ zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie miasta;
- ▶ zwiększenie społecznej wrażliwości na zjawisko przemocy domowej poprzez budowanie obywatelskiej postawy i zaangażowania zachęcającego do zgłaszania odpowiednim podmiotom niepokojących sygnałów ;
- ▶ wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy;
- ▶ pogłębienie wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie konsekwencji i następstw wynikających ze stosowania przemocy;
- ▶ wzrost skuteczności pomocy specjalistycznej dla osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości usług na rzecz osób zagrożonych bądź



doznających przemocy domowej oraz rozpowszechnianie wiedzy i informacji na temat miejsc, gdzie można taką pomoc otrzymać;

- ▶ zwiększenie wiedzy i kompetencji pracowników służb społecznych, instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy domowej poprzez systematyczne szkolenia, warsztaty i superwizje;

- ▶ pogłębienie współpracy między lokalnymi podmiotami działającymi w obszarze przeciwpromocowym.

## **SPRAWOZDAWCZOŚĆ**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim w terminie do 31 marca każdego roku przedkładać będzie Prezydentowi miasta Tomaszowa Mazowieckiego i Radzie Miejskiej raport w formie sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

## **REALIZACJA i WYKONAWCY PROGRAMU**

Głównym realizatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim.

Za poszczególne zadania i ich realizację odpowiedzialni są partnerzy wchodzący w skład Miejskiego Systemu Przeciwdziałania Przemocy tj. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Tomaszowie Mazowieckim oraz podmioty z terenu miasta zajmujące się działaniami przeciwpromocowymi.

Niniejszy Program wyznacza cele i kierunki działań miasta w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w perspektywie programowej obejmującej lata 2024-2030. Dokument stanowi zaktualizowaną wersję „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027”, który został przyjęty do realizacji na mocy Uchwały Nr XLI/305/21 Rady Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2021 roku.

Potrzeba aktualizacji Programu wynika wprost z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku, której zmiany weszły w życie 22 czerwca 2023 roku w celu budowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wymagając zmian dostosowujących dokumenty samorządów wszystkich szczebli do nowych przepisów prawa oraz nowego nazewnictwa.

Opracowany Program wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2021 – 2030 w zakresie planowania działań w kluczowych obszarach wsparcia społecznego, nawiązując również między innymi do ustaw: o przeciwdziałaniu przemocy domowej, o pomocy społecznej, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

## **MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU**

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz., zaś za bezpośrednią realizację celów szczegółowych odpowiedzialne są instytucje realizujące statutowo działania w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemu przemocy domowej, w tym

wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Tomaszowie Maz. Na rzecz realizacji poszczególnych kierunków działań zakłada się powoływanie dedykowanych Grup Diagnostyczno-Pomocowych – w zależności od potrzeb, do prac mogą lub powinni zostać włączeni specjaliści spoza gremium.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań programowych i w oparciu o określony katalog wskaźników, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Monitorowanie Programu, za który odpowiedzialny jest Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Tomaszowie Maz., umożliwi obserwację realizacji zadań oraz ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów. Przyjmuje się roczny tryb prowadzenia monitoringu, w oparciu o dane sprawozdawcze instytucji i organizacji zaangażowanych w jego realizację przekazywane w formie elektronicznej lub pisemnej do końca pierwszego miesiąca każdego roku kalendarzowego.

Ewaluacja Programu zostanie przeprowadzona na koniec jego realizacji w oparciu o dane i dokumenty uzyskane w procesie monitoringu oraz inne źródła, które mogłyby zawierać przydatne informacje. Ewaluacja końcowa ma na celu ocenę wdrożenia Programu pod kątem adekwatności podejmowanych działań i ich efektywności, a także dostarczenie danych do nowelizacji/ opracowania Programu na kolejne lata.

**Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030** jest dokumentem otwartym i długofalowym. Informacje przekazywane przez partnerów Programu na potrzeby monitoringu będą podstawą do oceny określonych założeń w stosunku do potrzeb rzeczywistych i dokonania ewentualnych zmian lub ponownej aktualizacji Programu.

## **FINANSOWANIE PROGRAMU**

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Przewiduje się również aplikowanie o środki ze źródeł zewnętrznych (rządowych i unijnych), w szczególności w ramach programów ministerialnych (osłonowych) ukierunkowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy domowej.

## **ZAKOŃCZENIE**

Zjawisko przemocy domowej oraz skutki społeczne wynikające z pozostawiania ofiar i świadków przez wiele lat w sytuacji przemocy, stanowią poważne wyzwanie.

Przedstawiony Program jest propozycją kontynuacji systemowych, kompleksowych i długofalowych działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy domowej. Zakłada doskonalenie oraz wspieranie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, opartego na współpracy wielu działających na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego podmiotów społecznych, instytucji i organizacji.

Realizacja zadań zawartych w Programie umożliwi systemowe podejście do problemu przemocy domowej oraz sukcesywne zwiększenie skuteczności działań kierowanych do środowisk, w których ten problem występuje i jest zagrożeniem.

## Uzasadnienie

### **do projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Obowiązek dotyczący tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym również opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (dawnej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) i należy do zadań własnych gminy. Stanowi on, iż do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Niniejszy Program wyznacza cele i kierunki działań miasta Tomaszowa Mazowieckiego w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w perspektywie programowej obejmującej lata 2024-2030. Dokument stanowi zaktualizowaną wersję „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027”, który został przyjęty do realizacji na mocy Uchwały Nr XLI/305/21 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2021 roku.

Potrzeba aktualizacji Programu wynika wprost z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku, której zmiany weszły w życie 22 czerwca 2023 roku w celu budowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wymagając zmian dostosowujących dokumenty samorządów wszystkich szczebli do nowych przepisów prawa oraz nowego nazewnictwa.

Wprowadzone zmiany polegają między innymi na zmianie jej tytułu z ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” na ustawę o „przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zastąpiono definicję przemocy w rodzinie definicją przemocy domowej, której zakres pojęciowy został zmodyfikowany obejmując również przemoc ekonomiczną oraz cyberprzemoc.

Opracowany Program wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2021 – 2030 w zakresie planowania działań w kluczowych obszarach wsparcia społecznego.

Założeniem strategicznym Programu pozostaje zwiększenie skuteczności działań podmiotów i przedstawicieli służb społecznych w systemie pomocy osobom i rodzinom zagrożonych i doznającym przemocy.

Głównym realizatorem i koordynatorem Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim w partnerstwie z instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie miasta.

Program finansowany będzie z środków własnych budżetu miasta Tomaszowa Mazowieckiego oraz środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest dokumentem otwartym i długofalowym, który w trakcie realizacji, wskutek monitoringu może ulegać modyfikacji.

Biorąc powyższe pod uwagę podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.